

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Юридичний факультет

Кафедра конституційного,
адміністративного та фінансового
права

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: „Актуальні питання господарського права”

на тему:

„Засоби державного регулювання господарської
діяльності”

Студентки 1 курсу групи ПРм - 11
Галузь знань 08 «Право»
Спеціальність 081 «Право»
Галашин І.М.
Керівник: д.ю.н., проф. Гречанюк С.К.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

ТЕРНОПІЛЬ – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Поняття, методи та види засобів державного регулювання господарської діяльності.....	4
1.1. Поняття та методи засобів державного регулювання господарської діяльності.....	4
1.2. Види засобів державного регулювання господарської діяльності.....	7
РОЗДІЛ 2. Правове забезпечення засобів регулювання господарської діяльності.....	19
2.1. Конституційні засади державного регулювання господарської діяльності.....	19
2.2. Особливості та система господарського законодавства.....	22
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	27

ВСТУП

Актуальність теми. Велику роль у розвитку всіх країн, зокрема і України, відіграє державне регулювання економіки. Тому актуальність теми як ніколи є оправданою, оскільки задля реалізації державою основних завдань щодо державного регулювання економіки найдоцільнішим є використання на практиці різноманітних засобів та механізмів регулювання господарської діяльності. Головними елементами механізму державного регулювання економіки є суб'єкти, об'єкти, методи і засоби.

Метою цієї наукової роботи є детальний розгляд засобів державного регулювання господарської діяльності, з'ясування їх поняття та видів, а також вивчення нових шляхів удосконалення законодавства.

Наукові розробки. Розробкою даної теми займаються видатні вітчизняні науковці, такі як Алексєєв С.С., Атаманова Ю. Є., Гриньова В., Карташов В., Ментух Н. Ф., Шевчук О.Р., Щербина В., які з доктринальних позицій розглядають засоби державного регулювання господарської діяльності та шляхи їх вдосконалення.

Завданням є розгляд усіх засобів державного регулювання економіки: державне замовлення; ліцензування, патентування та квотування; сертифікацію та стандартизацію; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання податкових, інвестиційних та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій.

А також умови, обсяги, сфери та порядок застосування окремих видів засобів державного регулювання господарської діяльності, визначені Господарським Кодексом України, іншими законодавчими актами, а також програмами економічного і соціального розвитку, які розробляються у відповідності із Законом України.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ, МЕТОДИ ТА ВИДИ ЗАСОБІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Поняття та методи засобів державного регулювання господарської діяльності

Задля реалізації економічної політики та виконання основних цільових економічних програм та програм соціального розвитку, держава використовує різні засоби і механізми регулювання господарської діяльності.

Основними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є:

- державне замовлення, державне завдання;
- ліцензування, патентування та квотування;
- сертифікація та стандартизація;
- застосування нормативів та лімітів;
- регулювання цін і тарифів;
- надання податкових, інвестиційних та інших пільг;
- надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій.

Регулювання господарської діяльності, порядок застосування окремих засобів державного регулювання, а також умови та їх обсяги регулюються Господарським Кодексом України та іншими спеціалізованими законодавчими актами. Також ним встановлюється та скасовуються пільги і переваги у господарській діяльності окремих категорій суб'єктів господарювання здійснюються відповідно до законодавства. Обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності, а також перелік видів діяльності, в яких забороняється підприємництво, встановлюються Конституцією України та законом.

Правове регулювання господарської діяльності в наш час має бути спрямоване на закріплення в законодавстві економічно і морально підтверджених принципів функціонування в умовах конкуренції.

Що стосується світового досвіду, ми бачимо, що ринковий механізм повинен регулюватися, оскільки він не може забезпечити здорові суспільні відносини і не гарантує довгострокової економічної стабільності.

Держава повинна, у свою чергу, підтримувати малі та середні підприємства, забезпечити громадськості розуміння справедливого розподілу прибутку, використовувати засоби, за допомогою яких зростає мотиваційна значимість цієї чи іншої економічної діяльності.

Як правило, в процесі виробництва нового особистих інтересів, виробник, суспільство і держава, в робочу групу і інтереси клієнтів. Нам потрібна їхня згода. Дотримуйтесь правил, щоб гарантувати якість продукції, природні ресурси тощо. - Крім того, Завишень необхідно використовувати відповідні засоби управління, щоб не знизити податок на бізнес, який домінує над виробництвом і іншими, ніж якість продукту, щоб уникнути цього. Проте, створення виробничого процесу на основі стандартизації системи державних замовлень середньої школи, сертифікації та частки простежуваності, екологічних, економічних і бізнес-ліцензій, цін і тарифів, субсидій, інновацій та регулювання цільових субсидій зрозуміти, що є щось

Визначення засобів, необхідних для контролю за діяльністю спеціальних законів, що регулюють державну установу, державне управління конкретних правил економічних законів.

Проте умови, обсяги, сфера та порядок застосування окремих видів засобів державного регулювання господарської діяльності регулюються лише Кодексом, спеціальними законодавчими актами, а також програмами економічного і соціального розвитку, які розробляються у відповідності з Законом від 23 березня 2000 р. «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [9].

Законодавством України передбачено встановлення, скасування пільг і переваг у господарській діяльності окремих категорій суб'єктів господарювання. Насамперед, дана інформація закріплена у Законі України «Про інноваційну діяльність» [10]. Він передбачає організаційні, правові та

економічні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, закріплює форми стимулювання державою інноваційних процесів і цілеспрямований на підтримку розвитку економіки інноваційним шляхом. Зокрема, у ньому передбачено, що державну підтримку отримують суб'єкти господарювання усіх форм власності, що здійснюють в державі інноваційні проекти.

Також передбачено підтримку малого та середнього підприємництва, яке спрямоване на більший розвиток в нашій державі, якщо брати в порівняння країни з більш розвинутою економікою, де воно має вагоме значення, сприяє збільшенню зайнятості населення та рівня життя.

Реалізація господарської діяльності суб'єктами не має завдавати шкоди іншим громадянам та навколишньому природному середовищу. За Основним Законом України використання будь-ким своєї власності не може завдавати шкоди правам громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі (ст. 41) [1]. Конкретизовано ці конституційні засади у Законі України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», який окремі види господарської діяльності в даній сфері, на реалізацію котрих необхідно мати дозвіл або ліцензію та встановлює обмеження у здійсненні підприємницької діяльності.

Тому діяльність, пов'язана з виробництвом або продажем бойової зброї, боєприпасів, розробки боєприпасів, випробувань, виробництва та пов'язаних з цим робіт, таких як запуск космічних послуг, судово-медична медицина, судова медицина, судова медицина та психіатрична експертиза для всіх цілей, Тільки агентство може зробити це.

1.2. Види засобів державного регулювання господарської діяльності

Перелік основних засобів регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання визначено в ч. 2 ст. 12 ГК [2]. До нього входять:

- державне замовлення;
- ліцензування, патентування і квотування;
- сертифікація та стандартизація;
- застосування нормативів та лімітів;
- регулювання цін і тарифів;
- надання інвестиційних, податкових та інших пільг;
- надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій.

Відповідно до ст. 13 ГК [2] державне замовлення являється одним із базових засобів державного регулювання економіки, який формується на договірній основі складу та обсягів продукції (робіт, послуг), яка є необхідною для важливих державних потреб, розміщення державних контрактів на поставку цієї продукції (виконання робіт, надання послуг) серед суб'єктів господарювання, незалежно від їх форми власності.

Процес управління державним замовленням складається з їх організації та контролю за здійсненням, розвитком різних форм кооперації (виробничої, науково-технічної тощо) між підприємствами-підрядниками, регіонального розміщення замовлень. Законодавство країни передбачає при цьому відповідальність замовника (федерального уряду, органів штатів і місцевої влади) за визначення витрат виробництва (зокрема накладних витрат), аналіз кон'юнктури ринку і пропозицій конкурентів-підрядників, комплексну економічну оцінку умов постачання та цін, коні роль за процесом виробництва випробування взірців виробленої продукції контроль за використанням устаткування у разі його оренди товаровиробником у держави тощо.

Методи фінансування державного замовлення – залучення власних коштів корпорацій-товаровиробників, надання їм позик банками під гарантію держави, поетапне покриття замовником витрат корпорації, повне або часткове авансування державою всього замовлення, надання податкових пільг у процесі реалізації державної політики прискореної амортизації, звільнення від податків тощо. З цією метою федеральні відомства включають

у замовлення фінансовий план, який регламентує прямі й непрямі витрати планову ціну замовлення й планову вартість контракту, кінцеві обсяги компенсації за контрактом тощо. В Україні державне замовлення як засіб державного регулювання економіки запроваджено в 1987. Спершу це були обов'язкові директивні завдання, які доводилися господарським ланкам у вигляді конкретних завдань із зазначенням термінів їх виконання та відповідних лімітів.

Державний контракт - це договір, який укладений між державним замовником, від імені держави, та суб'єктом господарювання - виконавцем державного замовлення.

У ньому визначаються економічні та правові зобов'язання сторін та регулюються дані господарські відносини.

Детальніше відносини щодо розміщення, формування та виконання на договірній основі замовлень держави на поставку (закупівлю) товарів, виконання робіт, надання послуг для задоволення пріоритетних державних потреб регулюється національним законодавством.

Пріоритетними державними потребами являються потреби України в продукції, потрібній для розв'язання соціально-економічних проблем, створення та функціонування на відповідному рівні державних матеріальних резервів, підтримання та посилення обороноздатності країни та її безпеки реалізації державних і міждержавних цільових програм, забезпечення функціонування державних органів, що функціонують за рахунок Державного бюджету України.

Державними замовниками є Верховна Рада України та інші центральні органи державної влади України, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, державні організації та інші установи - головні розпорядники коштів державного бюджету.

Виконавцями державного замовлення є суб'єкти господарювання усіх форм власності, які своєю діяльністю виготовляють чи поставляють товари для задоволення пріоритетних потреб держави.

Конкретні заходи та квоти, ліцензії та патенти спрямовані на забезпечення єдиної національної політики у цій сфері та є засобом національного регулювання економіки та економічних та соціальних переваг держави, суспільства та окремих споживачів Він захищає.

Ліцензія - державний стандартний документ, який гарантує права суб'єктів (ліцензій), які відповідають певним вимогам щодо ліцензування та забезпечують повагу та виконують певні види діяльності протягом певного періоду часу. Ці відносини регулюються законами України, як від 1 червня 2000 року « Про ліцензування певних видів економічної діяльності» [7]. Закон визначає суб'єкти та господарську діяльність ліцензування та дозвільного провадження, встановлює державний контроль у сфері ліцензування, відповідальних осіб та органів ліцензування для порушення законодавства.

Основними принципами державної політики у сфері ліцензування є: забезпечення рівності прав, законних інтересів усіх суб'єктів господарювання; захист прав, законних інтересів, життя та здоров'я громадян, захист навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави; встановлення єдиного порядку ліцензування видів господарської діяльності на території України; встановлення єдиного переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню [ст. 12; 84].

Крім того, ліцензування не може використовуватися для обмеження конкуренції або заборони займатися підприємницькою діяльністю.

За чинним законодавством ліцензією визнається документ державного зразка, який засвідчує право суб'єкта господарювання (ліцензіата) на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності, що відповідно до законодавства підлягає обмеженню, на протязі визначеного строку та за умови виконання ліцензійних умов.

Ліцензійні умови — це нормативно-правовий акт, положення якого встановлюють кваліфікаційні, організаційні, технологічні та інші вимоги для

провадження певних видів господарської діяльності, для провадження яких необхідні спеціальні знання.

Крім того, до ліцензійних умов входять кваліфікаційні вимоги до працівників суб'єктів господарювання — юридичних осіб та/або фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності. У разі, якщо для провадження певних видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, необхідні особливі вимоги щодо будівель, приміщень, обладнання, інших технічних засобів, такі вимоги також включаються до ліцензійних умов [7, ст.8].

Закон застосовується до всіх підприємств або ліцензування алкоголю та ліцензій у сфері інтелектуальної власності у сфері телекомунікацій та радіо ліцензування електроенергії, ядерної енергетики, ліцензування, освіти, виробництва, телекомунікацій Банку бізнесу, фінансів Послуги, торгівля, ліцензування ліцензій, виконання за акронімами, що регламентують відносини у цих сферах (Стаття 2). [7]

Впродовж десяти (10) днів після отримання ліцензійною компанією заявки приймається рішення щодо випуску або відмови у видачі ліцензії.

Патентування є одним із засобів для національного регулювання економіки, що регулюється податковими правилами, що стосується плати за проведення певного виду підприємницької діяльності.

Торговий патент видається за плату суб'єктам підприємницької діяльності державними податковими органами за місцезнаходженням цих суб'єктів або місцезнаходженням їх структурних (відокремлених) підрозділів, суб'єктам підприємницької діяльності, що провадять торговельну діяльність або надають побутові послуги (крім пересувної торговельної мережі), — за місцезнаходженням пункту продажу товарів або пункту з надання побутових послуг, а суб'єктам підприємницької діяльності, що здійснюють торгівлю через пересувну торговельну мережу, — за місцем реєстрації цих суб'єктів [14,с. 57].

Суб'єкт підприємницької діяльності, який припинив діяльність, яка відповідно до закону підлягає патентуванню до 15 числа місяця, що передує звітному, письмово повідомляє про припинення такої діяльності відповідний державний податковий орган. При цьому торговий патент підлягає поверненню до державного податкового органу, що видав його, а суб'єкту підприємницької діяльності повертається надмірно сплачена сума його вартості.

Платниками даного збору є суб'єкти господарювання, їх відокремлені підрозділи, які отримують торгові патенти та здійснюють такі види підприємницької діяльності:

- а) торговельна діяльність у пунктах продажу товарів;
- б) діяльність з надання платних побутових послуг за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України;
- в) діяльність у сфері розваг (крім проведення державних грошових лотерей).
- г) торгівля валютними цінностями у пунктах обміну іноземної валюти;[3]

Торговий патент видається особисто суб'єкту або особі, яка є уповноваженою на це, під підпис у термін в 3 дні, рахуючи з дня подання заявки. Бланк торгового патенту є документом суворого обліку. У випадку втрати або зіпсування торгового патенту платнику збору видається дублікат торгового патенту в порядку.

Центральним органом податкової служби встановлюється форма торгового патенту та порядок її заповнення. [3]

Торговий патент відкритий та доступний для його огляду. Він діє на території, на котру поширюються повноваження реєстраційного суб'єкта або за місцезнаходженням його відокремленого підрозділу.

У необхідних випадках держава застосовує квотування, встановлюючи граничний обсяг (квоти) виробництва чи обігу певних товарів і послуг. Порядок квотування виробництва та/або обігу (включаючи експорт та

імпорт), а також розподілу квот встановлюється Кабінетом Міністрів України відповідно до закону [15, ст. 38].

По суті, *квота* — це визначення допустимої частки (частини) від чогось небудь допустимого. У господарській діяльності квотування застосовується з метою встановлення раціональної структури експорту та захисту внутрішнього ринку при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності суб'єктом підприємницької діяльності шляхом видачі разової (індивідуальної) ліцензії. Рішення щодо запровадження режиму квотування експорту (імпорту) приймається Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства економіки України з визначенням списку конкретних товарів (робіт, послуг), що підпадають під режим квотування, і строків дії цього режиму.

За видами квоти поділяються на:

— *квоти (контингенти) глобальні*, тобто такі, що встановлюються по товару (товарах) без зазначення конкретних країн (груп країн), куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується;

— *квоти (контингенти) групові*, тобто такі, що встановлюються по товару (товарах) з визначенням групи країн, куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується;

— *квота експортна (імпортна)*, тобто така, що встановлює граничний обсяг певної категорії товарів, який дозволено експортувати з території України (імпортувати на територію України) протягом встановленого строку та який визначається в натуральних чи вартісних одиницях;

— *квоти (контингенти) індивідуальні*, тобто такі, що встановлюються по товару (товарах) з визначенням конкретної країни, куди товар (товари) може експортуватись або з якої він (вони) може імпортуватись;

— *квоти антидемпінгові*, тобто такі, що встановлюють граничний обсяг імпорту в Україну певного товару (товарів), що є об'єктом антидемпінгового розслідування та/або антидемпінгових заходів, який

дозволено імпортувати в Україну протягом установленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру;

— *квоти компенсаційні*, тобто такі, що встановлюють граничний обсяг імпорту в Україну певного товару (товарів), що є об'єктом антисубсидійного розслідування та/або компенсаційних заходів, який дозволено імпортувати в Україну протягом установленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру;

— *квоти спеціальні*, тобто такі, що встановлюють граничний обсяг імпорту в Україну певного товару (товарів), що є об'єктом спеціального розслідування та/або спеціальних заходів, який дозволено імпортувати в Україну протягом установленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру [15, ст. 42].

Квоти на експорт товарів (робіт, послуг) затверджує Кабінет Міністрів України, а їх реалізація здійснюється Міністерством економіки України. По кожному виду товарів (робіт, послуг) може встановлюватися лише один вид квот, а загальний обсяг експорту (імпорту) за ними не повинен перевищувати обсягу встановленої квоти. Треба також враховувати, що товари (роботи, послуги), які експортуються суб'єктами підприємницької діяльності в межах отриманих ними квот або за міжурядовими угодами, державними контрактами, державними замовленнями в обсягах, затверджених Кабінетом Міністрів України, не обкладаються митом [39].

Стандартизація та сертифікація у сфері господарювання.

Згідно з ч. 1 ст. 15 ГК, що має назву "Технічне регулювання у сфері господарювання" [2], у сфері господарювання застосовуються: технічні регламенти; стандарти; кодекси ustalеної практики; класифікатори; технічні умови.

Застосування стандартів є обов'язковим для:

- суб'єктів господарювання, якщо є посилення на стандарти в технічних регламентах;

- учасників угоди з метою розроблення, виготовлення чи постачання продукції, якщо в ній (ньому) є посилання на окремі стандарти;
- виробника чи постачальника продукції, якщо він склав декларацію про відповідність продукції певним стандартам чи застосував їх позначення у маркуванні.

З метою виготовлення продукції на експорт, якщо угодою визначено інші вимоги, ніж ті, що прописано технічними регламентами, дозволяється використання положень угоди, за умови, що вони не суперечать національному законодавству, а саме у частині вимог до процесу виготовлення продукції, її зберігання та транспортування на українській території.

Стандарт - документ, розроблений на основі консенсусу та затверджений компетентним органом, в якому викладаються для загального і багаторазового використання правила, керівні принципи або характеристики різних видів діяльності або їх результатів, в тому числі продукції, процесів або послуг, з яких поклоніння не є обов'язковим. Стандарт може включати вимоги до термінології, позначок, пакування, маркування або маркування, застосовні до продукції, процесу чи послуги [8] (стаття 1 Закону України «Про стандартизацію».);

Стандарти повинні відповідати потребам ринку, сприяти розвитку вільної торгівлі, підвищенню конкурентноспроможності вітчизняної продукції. Вони мають бути викладені таким чином, щоб їх неможливо було використовувати з метою введення в оману споживачів продукції, якої стосується стандарт.

Стандарти застосовуються на добровільних засадах, окрім випадків, зазначених у ст. 15 Господарського кодексу України. Згідно з якою застосування стандартів чи їх окремих положень стає обов'язковим для суб'єктів господарювання, якщо це передбачено в технічних регламентах чи інших нормативно-правових актах; для учасників угоди (контракту) щодо розроблення, виготовлення чи постачання продукції, якщо в ній (ньому) є

посилання на певні стандарти; для виробника чи постачальника продукції, якщо він склав декларацію про відповідність продукції певним стандартам чи застосував позначення цих стандартів у її маркуванні, а також якщо його продукція сертифікована щодо дотримання вимог стандартів. Міжнародні, регіональні та стандарти інших країн, якщо їх вимоги не суперечать законодавству України, можуть бути застосовані в установленому порядку шляхом посилання на них у національних та інших стандартах. У разі виготовлення продукції на експорт, якщо угодою (контрактом) передбачено інші вимоги, ніж ті, що встановлено нормативно-правовими актами України, дозволяється застосування положень угоди, коли вони не суперечать вітчизняному законодавству у частині вимог до процесу виготовлення продукції, її зберігання та транспортування на території України.

З метою запобігання наданню таких послуг та реалізації продукції, які є небезпечними для життя, здоров'я та майна громадян і довкілля, а також для сприяння споживачам у виборі продукції, створення умов для участі суб'єктів господарювання в міжнародному економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі, здійснюється сертифікація - підтвердження відповідності якості продукції та послуг вимогам стандартів.

Сертифікат є забезпечення якості продукції та послуг відповідно до вимог цього інструменту з метою запобігання надання послуг і продажу продуктів, які є небезпечними для життя, здоров'я і майна та навколишнього середовища.

Закон від 17 травня 2001 року "Про підтвердження відповідності" визначає сертифікацію як процедуру, за допомогою якої визнаний в установленому порядку орган документально засвідчує відповідність продукції, систем якості, управління якістю, управління довкіллям, персоналу встановленим законодавством вимогам. Сертифікація на відповідність продукції обов'язковим вимогам нормативних документів провадиться виключно в державній системі сертифікації.

Обов'язкова сертифікація в усіх випадках повинна включати перевірку та випробування продукції для визначення її характеристик і подальший технічний нагляд за сертифікованою продукцією. Процедура підтвердження відповідності в законодавчо регульованій сфері є обов'язковою для виробника, постачальника чи уповноваженого органу з сертифікації, а в законодавчо нерегульованій сфері здійснюється на добровільних засадах. Відповідність продукції вимогам, встановленим законодавством, засвідчується декларацією про відповідність або сертифікатом відповідності. Виробник забезпечує підтвердження відповідності і складає декларацію про відповідність, якщо це встановлено технічним документом з підтвердження відповідності на цей вид продукції. Він зобов'язаний надавати органам, що здійснюють державний нагляд у сфері підтвердження відповідності, декларацію про відповідність та документацію, що підтверджує декларовану відповідність протягом встановленого законодавством строку їх зберігання.[11]

Сертифікація в законодавчо регульованій сфері провадиться згідно з вимогами технічних регламентів з підтвердження відповідності. За результатами проведення сертифікації в разі позитивного рішення уповноваженого органу з сертифікації заявникові видається сертифікат відповідності, зразок якого затверджується спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері підтвердження відповідності (ст. 11 згаданого Закону).

Підтримка та інші засоби державної підтримки суб'єктів господарювання регулюються, в першу чергу ст. 16 даного закону [2], відповідно до якого держава може надавати підтримку підприємствам, щоб підтримати виробництво великих харчових продуктів, щоб купити деякі імпортовані товари, виробництво основних лікарських засобів і лікарських засобів реабілітації інвалідів транспортних послуг, що забезпечують соціально значущі перевезення, а також господарюючих суб'єктів, які

знаходяться в критичному соціально-економічній та екологічній ситуації, фінансування капітальних вкладень на рівні, необхідному для підтримки бізнесу в технологічному розвитку порядку, який має значний економічний ефект, а також в інших випадках, передбачених законом.

Також можуть здійснюватися доплати або компенсації сільськогосподарським товаровиробникам за сільськогосподарську продукцію за рахунок держави.

Органи влади та органи місцевого самоврядування можуть вимагати від суду визнання недійсними підприємницької діяльності та інших суб'єктів, які порушують або обмежують права місцевих громад, місцевих органів влади.

Способи впливу на поведінку людей за законом повинні бути оприлюднені для бажаних результатів і визначені як метод державного регулювання економіки.

Адміністративні методи - методи, які досягають бажаного результату для компаній, є прямим розпорядженням від компетентного органу виконавчої особи, незалежно від того, чи це корисно в економічних або позаекономічних цілях.

Економічні методи - існує кілька способів, через які уряд впливає на економіку, бізнес, в якому суспільство домагається бажаного результату шляхом підтримки суспільного виробництва, оскільки фінансові інтереси підприємця (і матеріальна участь та відповідальність майна за результатами господарської діяльності)

Ці методи використовуються в контексті чинного економічного законодавства залежно від конкретних економічних, політичних та інших умов.

Дотація є засобом державної підтримки господарської діяльності і по суті становить собою грошові кошти, що видаються з державного бюджету малоприбутковому або збитковому суб'єкту господарювання в галузях

економіки, що мають важливе соціальне значення з метою забезпечення передбачуваних умов розвитку підприємництва в цій галузі.

Держава може надавати дотації суб'єктам господарювання:

на підтримку виробництва життєво важливих продуктів харчування; на виробництво життєво важливих лікарських препаратів та засобів реабілітації інвалідів; на імпорتنі закупівлі окремих товарів; на послуги транспорту, що забезпечують соціально важливі перевезення; суб'єктам господарювання, що опинилися у критичній соціально-економічній або екологічній ситуації; з метою фінансування капітальних вкладень на рівні, необхідному для підтримання їх діяльності; на цілі технічного розвитку, що дають значний економічний ефект; у інших випадках, передбачених чинним законодавством.

Крім того, держава може здійснювати *компенсації* (оплата за заподіяні збитки, витрати, шкоду) або *доплати* (додаткова плата за вироблену продукцію, виконані роботи, надані послуги понад встановлені тарифи, вартість, ціни, розцінки тощо) за сільськогосподарську продукцію, що реалізується державі сільськогосподарськими товаровиробниками.

Іншими засобами державної підтримки господарської діяльності є пільги щодо податку на прибуток; цільові дотації; субсидія; пільгові кредити; валютні, митні та інші пільги; надання переваг вітчизняному виробнику, тобто, наприклад, застосування преференційної поправки до ціни тендерних пропозицій при закупівлі товарів, робіт, послуг за державні кошти тощо. [14]

РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАСОБІВ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Конституційні засади державного регулювання господарської діяльності

Розглядаючи правове забезпечення державного регулювання господарських відносин, варто звернути увагу, що воно базується на правових засадах Конституції України, норми якої є нормами прямої дії.

Національне господарське законодавство формується завдяки оптимальному поєднанню ринкового саморегулювання економічних відносин суб'єктів господарювання та державного регулювання макроекономічних процесів, виходячи з конституційної вимоги відповідальності держави перед людиною за свою діяльність та визначення України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави (ст. 5 ГКУ) [2].

Відповідно до Основного Закону України, а зокрема ч. 1 ст. 42, «кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом». Тому ця норма відсилає до поточного законодавства, яке, встановлює сфери державної монополії на види господарської діяльності, а також фактично визначає обсяг і межі дії конституційно-правової норми.

Конституційними основами правового господарського порядку в Україні є:

- право кожного громадянина користуватися природними об'єктами права власності народу;
- право власності українського народу на землю, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони, що здійснюється від імені українського народу органами державної влади і органами місцевого самоврядування в межах

їхньої компетенції. Проте цими суб'єктами не може бути використана їх власність з метою завдання шкоди суспільству чи людині. (ст. 13 Конституції України);

- державний захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальної спрямованості економіки, неприпустимість використання власності на шкоду особі і суспільству;

- право кожного громадянина володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; визнання усіх суб'єктів права власності рівними перед законом, непорушності права приватної власності, недопущення протиправного позбавлення власності (ст. 41 Конституції України);

- економічна багатоманітність, право кожного громадянина на підприємницьку діяльність, яка не є заборонена законом, визначення лише законом правових засад і гарантій підприємництва (ст. 15,42 Конституції України);

- Державний захист конкуренції у підприємницькій діяльності, неприпустимість зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірного обмеження конкуренції, а також недобросовісної конкуренції, встановлення правил конкуренції та норм антимонопольного регулювання виключно законом;

- забезпечення державою екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України (ст. 50 Конституції України);

- забезпечення державою належних, безпечних і здорових умов праці, захист прав споживачів (ст. 43 Конституції України);

- взаємовигідне співробітництво з іншими країнами; визнання і дія в Україні принципу верховенства права (ст. 8 Конституції України). [1]

Додержуючись вимог законодавства суб'єкти господарювання мають можливість здійснювати свою діяльність, не заборонену законом

Законодавче регулювання господарських відносин базується на встановлених Конституцією України основних засадах правопорядку у сфері

господарювання, про що йдеться в Преамбулі Господарського кодексу України, а в ст. 5 ГК. [2]

Отже, Конституція України регулює основні для економічної системи форми власності. Так, наприклад, ст. 13 Конституції, встановлює право власності українського народу. Ст. 41 Конституції України закріплено право приватної власності. [1]

Що стосується державної і муніципальної власності, це безпосередньо не передбачувано. Таким чином, державна власність відображена в статті 85 пункту 36 Конституції. З України Верховної Ради, як і в пункті 51 на авторитеті міністрів з управління державним майном, він був затверджений перелік об'єктів державної власності, які не в приватизації об'єкта.

Незважаючи на те, що ми говоримо, щоб зміцнити свободу економічної діяльності, відповідні конституційні та правові норми, слід підкреслити, що визначає мистецтво правил. Україна в статті Конституції 41 і 42 статті, вибуття, використання і права поховання, встановити результат інтелектуальної творчості та ділові права.

Це основна правова база головною рушійною силою ринкової економіки конституції, майно, майнові права, щоб дати можливість компаніям використовувати для включення їх прав на інтелектуальну власність або інших країнах, це означає.

2.2. Особливості та система господарського законодавства

Вищезазначені конституційні вимоги є основою економічної ринкової системи. Тому економічна діяльність у цій системі складається з відносин між суб'єктами господарювання. Важливою особливістю економічного законодавства є регулювання відносин, що виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності, що впливає не тільки на основних учасників, а й на прибуток суспільства в цілому.

Поряд із зростанням та формуванням нових суспільних відносин необхідно вдосконалити законодавчі норми. З цією метою формується нова правова форма господарської діяльності.

Як зазначалося вище, основні ділові відносини регулюються основним законом України, підприємницькою діяльністю, визначеною комерційним законодавством України, спеціальними законами, редакцією місцевих законів муніципалітетів та компаній, установ, організацій.

Отже, найголовнішим в структурі НПА господарської сфери є Конституція України. В загальному господарське законодавство описуються такими ознаками:

- значна розгалуженість і наявність великої кількості нормативних актів, що зумовлено різноманіттям господарського життя та врегулюванням господарської діяльності

- переваг спеціальних нормативних актів, що містять приписи різних галузей права, які регулюють один предмет.

Наступним в ієрархії є Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. За своєю структурою він складається з дев'яти розділів, сорока однієї глави і 418 статей, які встановлюють основи господарювання, багатоманітність суб'єктів на основі різних форм власності тощо;

Господарський кодекс являється базовим комплексним нормативно-правовим актом, який формує систему господарського законодавства відомчих, регіональних, локальних актів, що регулюють специфіку правового регулювання господарських відносин в окремих галузях, сферах економіки і регіонах.

Крім вже зазначених НПА систему господарського законодавства складають також:

- закони України, що регулюють господарські відносини.

До них входять: ГКУ, ЦКУ, ПКУ та інші закони України, що вказують на основні засади господарювання, правовий статус суб'єктів, правовий режим майна суб'єктів господарювання, а також особливості правового

регулювання в окремих галузях та сферах господарювання. Наприклад, Закон України від 06.09. 2005 р. «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» чи від 15.04.2007 р. «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». [2,5]

– укази Президента України. Наприклад, від 24.12.2010 р. «Про деякі питання організації роботи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади», що стосується державного регулювання та ін.;

– акти Кабінету Міністрів України. Наприклад, постанови від від 16.05.2014 р. «Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг»;

– відомчі нормативні акти, які видаються компетентними міністерствами та відомствами з метою врегулювання діяльності відповідної галузі народного господарства, певної категорії суб'єктів або сфери економіки. Наприклад, «Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів», затверджений Міністерством фінансів України від 09.12.2011 р. тощо;

– регіональні нормативні акти, які приймаються ОМС відповідно до делегованих державою повноважень та встановленого порядку (регіональні правила переважно щодо генеральних планів забудови населених пунктів та територій області);

– локальні нормативні акти, які приймаються безпосередньо суб'єктами господарювання або їх засновниками. До їх числа відносяться статuti, засновницькі договори, положення про органи правління та інші документи, що регулюють діяльність суб'єкта господарювання.

Безпосередньо до джерел господарського права відносяться також міжнародні договори України (універсальні, міжнародних організацій, двосторонні), ратифіковані Верховною Радою України або підписані за її згодою, а також міжнародні торговельні звичаї щодо ділових відносин.

Так, наприклад, за допомогою правил професійної етики регулюються відносини господарювання у сфері конкуренції, які затверджуються і

приймаються саморегульованими організаціями за погодженням з Антимонопольним комітетом України. Проте такі правила так само, як і правила професійної етики у сфері конкуренції, належать до звичайнень, оскільки застосовуються за умови посилання на них у договорі, установчих та інших правових документах суб'єктів господарювання (ст. 38 ГКУ).

ВИСНОВКИ

Одною із основною формою державного впливу є державне регулювання економіки . Її функціонування здійснюється через встановленні державними органами правил з метою коректування економічної діяльності фізичних і юридичних осіб, що підтримується можливістю застосування правових санкцій при їхньому порушенні.

Для ефективної реалізації економічної політики держава застосовує різноманітні засоби регулювання економіки, які були розглянуті вище у цій науковій роботі.

Національним законодавством встановлюються умови, обсяги та порядок застосування засобів державного регулювання, а також програми економічного та соціального розвитку.

Основні напрями економічної стратегії і тактики держави у сфері господарювання закріплені в ГК України.

До них відносяться: структурно-галузева політика, інвестиційна політика, амортизаційна політика, політика інституційних перетворень, цінова політика, антимонопольно-конкурентна політика, бюджетна політика, податкова політика, соціальна політика захисту прав споживачів, політика заробітної плати і доходів населення, політика зайнятості, політика соціального захисту та соціального забезпечення тощо.

Реалізуючи економічну політику, а також для виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного та соціального розвитку держава безпосередньо застосовує різноманітні засоби та механізми для регулювання господарської діяльності.

Правове регулювання господарської діяльності здійснюється за допомогою відповідних прийомів або способів за формою відтворення державного примусу.

Тому встановлені норми права надають суб'єктам можливість на реалізацію передбачених законом позитивних дій, які не порушують чинного законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України.-1996.-№30.-ст.141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (із змінами та доповненнями)// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 18, № 19-20, № 21-22, ст.144 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/para78#n78>
3. Податковий кодекс України: Прийнятий 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–17. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Цивільний кодекс України: Прийнятий 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
5. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
6. Закон України “Про стандартизацію” від 17.05.2001 // Офіц. вісн. України. — 2001. — № 24.
7. Закон України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uazakon.com>
8. Шевчук О.Р.Поняття та правова природа фінансових послуг/ О.Р. Шевчук//. – Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 5 (197)– С. 29 – 32.
9. Шевчук О.Р. Ринок фінансових послуг як об’єкт наукового дослідження фінансово-правової науки/ О.Р. Шевчук//. – Адвокат. – 2012. – №10(121). – С. 29 –32

10. Шевчук О.Р., Ментух Н.Ф. Фінансово–правові засади діяльності Національного банку України у сфері стабілізації грошово–кредитного та валютного ринків України. // О.Р. Шевчук, Ментух Н.Ф.//. – Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право. – 2012. – №30. – Т.2. – С. 29 –3212. Постанова Кабінету Міністрів України № 1698 від 14 листопада 2000 року. «Про затвердження переліку органів ліцензування» // Урядовий кур'єр від 07.12.2000 - № 228. (8,84).

11. Крупка Ю.М. Господарське право України: Навчальний посібник / За наук. Ред.. Н.Р. Малишевої.. — К.: Університет «Україна», 2007. — 342

12. Щербина В. С. Господарське право. Підручник / В. С. Щербина. — К.: Юрінком Інтер. — 2003.